

Editorial

Představujeme listopadové číslo 2017

Vážené čtenářky a čtenáři,

představujeme vám monotematické číslo časopisu Sociální pedagogika | Social Education s názvem **Sociokulturní diverzita ve vzdělávání**, které reaguje na současné vzdělávací výzvy. Diverzita (rozmanitost, heterogenita) jedinců, ať už je dána demografickými deskriptory (např. etnikem, rasou, jazykem, kulturou, pohlavím, socioekonomickým statutem, věkem aj.) anebo osobnostními charakteristikami, schopnostmi a dovednostmi, je zcela přirozeně nedílnou součástí našeho každodenního žití. V posledních letech je diverzita ve vzdělávání předmětem řady veřejných i odborných diskusí, jejichž společným jmenovatelem je naplnění práva na vzdělávání jako jednoho ze základních lidských práv tak, aby nebyly žádné společenské skupiny či jednotlivci ve vzdělávání znevýhodněni. V tomto kontextu se objevuje řada otázek směřující přímo ke školnímu prostředí např. jak pracovat a zhodnocovat žákovskou diverzitu vedoucí k vyšší kvalitě vzdělávání, jaké jsou důsledky žákovské diverzity ve vzdělávacím prostředí, jaké vzdělávací strategie, metody a formy vzdělávání volit, na jakých principech vybudovat školní prostředí tak, aby byla žákovská diverzita vnímána jako jeho přirozená součást aj. Na makroúrovni se objevují otázky např. jak zajistit rovné příležitosti ve vzdělávání, jaká koncepční opatření přijmout, aby vedly k spravedlivým příležitostem ve vzdělávání všech jedinců, a mnoho dalších otázek zaměřujících se na to, aby žádné dítě nezůstalo „pozadu“ (*no child left behind*). Odpovědi na některé tyto otázky hledají také autoři aktuálního čísla.

V rámci tohoto monotematického čísla vám představujeme následující příspěvky. Úvodní studie s názvem **Diverzita mezi etnocentrismem a etnorelativismem (nejen) v českém školství** reaguje na významnou otázku – jak téma diverzity ovlivňuje konkrétní vztahy. Autorka Dana Moree se v rámci své studie, pomocí dat získaných za období deseti let, zaměřuje na specifikování faktorů ovlivňujících interkulturní kontakt, resp. co ho zjednodušuje a co ho naopak komplikuje. Jako referenční rámec pro tyto úvahy nabízí Dana Moree situace ze smíšené skupiny divadla utlačovaných.

Těžištěm následující teoretické studie s názvem **Kulturní identita jako součást výchovy k občanství u adolescentů** autorky Heleny Skarupské je tvorba identity v souvislosti s výchovou k občanství. Studie seznamuje s koncepty identity (především identity kulturní) a akcentuje vztah mezi utvářením identity a edukací.

Problematikou identity se zabývá také následující empirická studie s názvem **Národní identita v multikulturním prostředí**. Autorky Milena Őbrink Hobzová, Ludmila Siarda Trochtová a Petra Sobková představují výsledky výzkumného šetření, jehož hlavním cílem bylo zjistit, zda existuje souvislost mezi vnímanou národní identitou a postojem k cizincům.

V současné české společnosti je problematika sociokulturní diverzity ve vzdělávání neodmyslitelně spjata s otázkou vzdělávání romských žáků. Studie autorky Ivety Rožníčkové s názvem **Mocenské konstelace mezi romskými žáky a jejich učiteli** popisuje mocenské konstelace, vznikající při interakci mezi romskými žáky a jejich učiteli. V rámci dané studie je diskutováno zejména pět typů mocenských konstelací, které byly získány z dat (pozorování a zvukového záznamu) výzkumného šetření.

Studie s názvem **Sociokulturní handicap žáků-cizinců a profesní příprava učitelů** reflektuje potřebu a specifika pregraduální přípravy učitelů ve vztahu k sociokulturnímu handicapu žáků-cizinců (žáků s odlišným mateřským jazykem). Autorka Markéta Zachová svá zjištění opírá o data získaná prostřednictvím dotazování učitelů 1. stupně základních škol a studentů 4. ročníku studijního programu Učitelství pro 1. stupeň ZŠ.

Autor Jakub Vlach v rámci své studie s názvem **Úspěšnost dětí z dětských domovů v sekundárním a terciárním vzdělávání – porovnání pohledu klientů a jejich vychovatelů** prezentuje výsledky výzkumu, jenž si kladl otázku, jaká vysvětlení mají pro svoji školní úspěšnost v sekundárním

a terciárním vzdělávání klienti dětských domovů a jak tuto úspěšnost vysvětlují jejich vychovatelé. Studie se pomocí principů zakotvené teorie věnuje mimo jiné shodám a rozdílům v interpretacích vychovatelů a klientů.

Jsme velice potěšeni, že v tomto čísle můžeme představit tři příspěvky v rámci rubriky **Diskuse**. Věříme, že dialog vedený prostřednictvím argumentací bude obohacující nejen pro odborný časopis Sociální pedagogika | Social Education. V rámci tohoto čísla autor Peter Ondrejkoovič otevírá diskusi na téma *K otázkam explikácie a axiomatizácie v sociálnej pedagogike*. Autorka Jaroslava Pavlíčková se zamýšlí nad problematikou *Práce v terénu – Aktuální trend sociálně-pedagogické práce s rodinou* a v neposlední řadě autorka Věra Teplíčková představuje diskusi na téma *Sociálna a kultúrna rozmanitosť nie je len o etnicite*.

Prostřednictvím **recenze** autorky Jany Kasáčkové je přiblížena kniha Magdaleny Hankové a Soni Vávrové s názvem *Partnerské vztahy očima mladých dospělých s vrozeným tělesným postižením*. Zároveň kniha s názvem *Supporting children with special needs: A Penny Tassoni handbook* autorky knihy Penny Tassoni se stala předmětem recenze recenzentky Magdaleny Hankové.

Budeme rádi, když v tomto monotématickém čísle naleznou čtenáři inspiraci k dalšímu přemýšlení a otevře další otázky vztahující se k diverzitě ve vzdělávání, neboť právě ona rozmanitost otázek může vést k nalezení křehkých odpovědí. Na závěr si dovoluujeme poděkovat všem členům redakční rady, autorům a recenzentům za spolupráci při tvorbě tohoto monotématického čísla a s potěšením vítáme Evu Janebovou z Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, Danielle Tracey z Western Sydney University a Feifei Han z University of Sydney mezi členy redakční rady časopisu.

Redakce časopisu